

Κλόουζ, Μάξγουελ Χένρυ (Close, Maxwell Henry) Ιρλανδός γεωλόγος (Δουβλίνο 1822 - Δουβλίνο 1903), που διεξήγαγε πρωτοποριακές έρευνες πάνω στη γεωλογία των παγετώνων της Ιρλανδίας.

Ο Κλόουζ έγινε κληρικός το 1848, λειτούργησε σε διάφορες ενότητες στην Αγγλία και το 1861 επέστρεψε στο Δουβλίνο. Το έργο του *Σημειώσεις σχετικά με τη Γενική Παγετική Δράση στην Ιρλανδία* παρουσιάστηκε στη Γεωλογική Εταιρεία της Ιρλανδίας το 1866. Αργότερα έγραψε για την προέλευση των ανυψωμένων χαλικωδών αποθέσεων με κελύφη, που βρίσκονται κοντά στο Δουβλίνο, και εξέφρασε την άποψη ότι αυτές συσσωρεύθηκαν από τον επιπλέοντα πάγο όταν η χέρσος είχε προσωρινά καταβυθιστεί. [Br.]

κλόουν, ο (clown): εξαιρετικά δημοφιλής κωμικός χαρακτήρας της παντομίμας ή του τσίρκου, που ξεχωρίζει χτυπητά με το έντονο μακιγιάρωμα και την ιδιόμορφη περιβολή του, με τα γελοία κομμάτια του, τα χοντρά («μπουφόνικα») χωρατά του, με στόχο πάντα να προκαλεί το εκρηκτικό γέλιο. Αντίθετα με τον αξιοθρήνητο, συνήθως, παραδοσιακό γελωτοποιό* ή «τρελό» (τον «τζέστερ» στα Αγγλικά), ο κλόουν εκτελεί ένα καθορισμένο πρόγραμμα, που χαρακτηρίζεται από πλούσιο, ανθρόρ χιούμορ, αλλόκοτες καταστάσεις και ζωηρή, σφριγηλή κίνηση και σωματική δράση.

Ο κλόουν Pierre Etaix πουδραρισμένος, στην πίστα του τσίρκου Etaix με την παρτενιά του Annie Fratellini.

Οι αρχαιότεροι πρόδρομοι του κλόουν άκμασαν στην αρχαία Ελλάδα —φαλακροί κωμικοί, ντυμένοι με παραγεμισμένα ρούχα, οι οποίοι έπαιζαν δευτερεύοντες ρόλους σε φάρσες και μίμους, διακωμωδώντας τις πράξεις σοβαρότερων χαρακτήρων της παράστασης και μερικές φορές εξακοντίζοντας κατά των θεατών ξηρούς καρπούς. Ο ίδιος αυτός τύπος κλόουν εμφανίζεται στις παραστάσεις των ρωμαϊκών μίμων, φορώντας μυτερό σκούφο και παρδαλό, μπαλωμένο χιτώνα και χρησιμοποιώντας ως ο στόχος και ο περιγέλος των άλλων ηθοποιών, παρεμβαίνοντας ανάμεσα στα διάφορα φαιδρά «νούμερα» και «κόλπα» που εκτυλίσσονταν στη σκηνή.

Τα «νούμερα» κλόουν αποτελούσαν στοιχεία στενά δεμένα με τη σκηνική δράση των μενεστρέλων και των ζωνγκλέρ στη διάρκεια του μεσαίωνα, αλλά ο καθαυτό κλόουν, ως επαγγελματίας, εμφανίστηκε μόλις

Ο Τζόζεφ Γκριμάλντι ως κλόουν στο «Αρλεκίν Παντιμανόνα» ή «Το χρυσόψαρο», μια χριστουγεννιάτικη παράσταση παντομίμας που παρουσιάστηκε στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου το 1811. Γκραβούρα, 19ος αιώνας. (Victoria and Albert Museum, Λ. Ίδρυο).

κατά τα τέλη του μεσαίωνα, οπότε περιοδεύοντες θίασοι ψυχαγωγία προσπαθούσαν να μιμηθούν τα «νούμερα» των αυλικών γελωτοποιών και τις ομάδες ερασιτεχνών «τρελών», όπως οι «Ανφάν σαν Σουσι» που ειδικεύονταν στο κωμικό δράμα, δίνοντας παραστάσεις στα λαϊκά πανηγύρια. Οι περιοδεύοντες θίασοι της ιταλικής Κομέντια ντελ Άρτε δημιούργησαν, γύρω στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα, έναν από τους πιο φημισμένους και πιο ανθεκτικούς στον χρόνο τύπους κλόουν, τον Αρλεκίνο, που η φήμη του απλώθηκε γρήγορα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ο Αρλεκίνος ήταν αρχικά ένας κωμικός χαρακτήρας «θαλέ» (υπηρέτη) ή «τζέινι» (υπηρέτη - «τρελού»), γρήγορα όμως εξελίχθηκε σε ακροβάτη - γελωτοποιό, με μαύρη μάσκα ντομιό και ένα ραβδί με το οποίο έκανε πολλή φασαρία, χτυπώντας συχνά τους συναδέλφους του στα νύα.

Ο κλόουν της Αγγλίας προήλθε από τον μεσαιωνικό κωμικό των σκηνικών μυστηρίων, έναν χωρατάτζη και φαρσέρ, ο οποίος ήταν ικανός μερικές φορές να εξαπατήσει και τον διάβολο. Στους πρώτους επαγγελματίες κλόουν συμπεριλαμβάνονται ο Γουίλιαμ Κεμπ και ο Ρόμπερτ Άρμιν, που συνεργάζονταν και οι δύο με τον θίασο του Σαίξπηρ. Περιοδεύοντας Άγγλοι ηθοποιοί του 17ου αιώνα υπήρξαν εκείνοι που εισήγαγαν τους επαγγελματίες κλόουν του θεάτρου στη Γερμανία, ανάμεσα στους οποίους ήταν δημοφιλέστατοι χαρακτήρες, όπως ο Πικελχερινγκ, ο οποίος παρέμεινε ο περισσότερο ευνοούμενος κλόουν της Γερμανίας ως τον 19ο αιώνα. Ο Πικελχερινγκ και οι συνάδελφοί του φορούσαν κοστούμεια κλόουν που πολύ λίγο έχουν τροποποιηθεί μέχρι σήμερα: υπερμεγέθη υποδήματα, γιλέκο, και καπέλο με πελώρια τραχηλιά γύρω στον λαιμό.

Το παραδοσιακό υπερβολικό πουδράρισμα του προσώπου πιστεύεται ότι εγκαταστάθηκε με τον χαρακτήρα Πιερότο (ή Πεντρολίνο), τον κλόουν της Γαλλίας με το φαλακρό κεφάλι και το «αλευρωμένο» πρόσωπο, που πρωτοεμφανίστηκε στα τέλη του 17ου αιώνα. Ο Πιερότος, που χρησίμευε αρχικά ως ο στόχος του Αρλεκίνο, εξελίχθηκε με τον καιρό σε περισσότερο πράο και ευαίσθητο χαρακτήρα. Ο καλλιτέχνης της παντομίμας Ζαν-Μπατίστ-Γκασιάρ Ντεμπιούρ

(Deburau) υιοθέτησε αυτό τον χαρακτήρα στις αρχές του 19ου αιώνα και δημιούργησε τον περίφημο ερωτοπαθή αισθηματία κλόουν, του οποίου η μελαγχολία παρέμεινε από τότε αναπόσπαστο στοιχείο στην παράδοση των κλόουν.

Ο καλύτερος από τους κλόουν του τσίρκου υπήρξε ο Άγγλος Τζόζεφ Γκριμάλντι, ο οποίος έκανε την πρώτη του εμφάνιση στην Αγγλία το 1805. Ο κλόουν που δημιούργησε ο Γκριμάλντι, γνωστός με το χαϊδευτικό όνομα «Τζόου», ειδικευόταν στα κλασικά ακροβατικά, στις τούμπες, στα «κουτρουθαλήματα» και τα χοντρά χωρατά, με ραπίσματα κ.λπ. Κατά τη δεκαετία του 1860 εμφανίστηκε ένας τύπος γελωτοποιού της λαϊκής κωμωδίας με το όνομα Αύγουστος (Ωγκύστ), με μεγάλη μύτη, κουρελιάρικο ντύσιμο, μεγάλα παπούτσια και απρεπείς τρόπους. Εμφανίζονταν μαζί με έναν πουδραρισμένο κλόουν, του οποίου κατέστρεφε διαρκώς τα «νούμερα», παρεμβαίνοντας στην πιο ακατάλληλη στιγμή σκόπιμα, για να τον παιδέψει. Ο Γκροκ (ψευδώνυμο του Άντριεν Βέταχ (Weitach)) ήταν ένας διάσημος καλλιτέχνης της παντομίμας με πουδραρισμένο πρόσωπο. Το περίτεχνο μελαγχολικό ύφος του θυμίζει εκείνο του Έμετ Κέλυ (Emmet Kelly), του Αμερικανού «αλήτη» κλόουν. Η μορφή του κλόουν στον κινηματογράφο βρήκε την αποθέωσή της στον «αλητάκο» του Τσάρλι Τσάπλιν, με τα φαρδιά ρούχα και το ιδιότυπο αστέιο θάδιωμα. [Br.]

κλοπή (Ποιν. Δίκ.): είναι η αφαίρεση, από την κατοχή άλλου, ξένου (ως προς τον αφαιρούμενο) κινητού πράγματος με σκοπό παράνομης ιδιοποίησης (άρθρ. 372 Ποιν. Κ-πρθλ. §§ 242 επ. γερμ. Ποιν. Κ., §§ 127 επ. αυστρ. Ποιν. Κ., άρθρ. 137 επ. ελβ. Ποιν. Κ., άρθρ. 624 επ. ιταλ. Ποιν. Κ., άρθρ. 379 επ. γαλλ. Ποιν. Κ.). Η κλοπή συνιστά το κατ' εσχόλην έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας, προσβάλλει δηλ. (και συγκεκριμένα, αφαιρεί) τη δυνατότητα εξουσίασης και διάθεσης του πράγματος από τον κύριο στον οποίο αυτό ανήκει κατά νόμο.

Από αντικειμενική άποψη, η κλοπή περιλαμβάνει εννοιολογικά στοιχεία που σχετίζονται αφ' ενός με το υλικό αντικείμενο της πράξης (ξένο κινητό πράγμα) και αφ' ετέρου με την αξιόποινη συμπεριφορά (αφαίρεση του εν

λόγω πράγματος από την κατοχή άλλου). Ειδικότερα: α) Πράγμα είναι αντικείμενο που έχει υλική υπόσταση με οποιαδήποτε μορφή (στερεό, υγρό, αέριο) και που είναι δεκτικό εξουσίασης. Επίσης πράγμα, κατά το άρθρ. 372 §2 Ποιν. Κ. (πρθλ. άρθρ. 947 §2 ΑΚ), είναι και κάθε είδους ενέργεια που υπόκειται σε εξουσίαση με τη συγκεκριμένη μορφή της (π.χ. ηλεκτρισμός, ατμός, θερμότητα, ραδιενέργεια). Αντίθετα, δεν είναι πράγμα το ζωντανό ανθρώπινο σώμα ή και το ανθρώπινο πτώμα (αμφ.), διότι αποτελούν ενσάρκωση ή έστω υπόλειμμα —στη δεύτερη περίπτωση— της ανθρώπινης προσωπικότητας και δεν μπορούν να είναι αντικείμενα εξουσίασης άλλου. Η προσβολή τους όμως τιμωρείται με άλλες ποινικές διατάξεις (π.χ. άρθρ. 201 Ποιν. Κ. για την περιύβριση νεκρού και άρθρ. 443 Ποιν. Κ. για την παράνομη ανατομή νεκρού). Επίσης, τα μέρη του πτώματος καλύπτονται με την ποινική προστασία παλαιότερα με τον άρθρ. 16 ν. 821/1978 και ήδη του άρθρ. 10 ν. 1383/1983, ενώ αντιστρόφως τα μέρη του ζωντανού ανθρώπινου σώματος (π.χ. δόντια), εφ' όσον αποχωριστούν, είναι πράγματα και αποτελούν αντικείμενο κλοπής, διότι ανήκουν στο πρόσωπο από το οποίο αποσπώνταν. Εξάλλου, τα δικαιώματα και οι απαιτήσεις για μεν δεν είναι πράγματα, αλλά κατά κανόνα ενσωματώνονται σε πράγματα παραστατικά ή/και αποδεικτικά αξίας, όπως χαρτονομίσματα, τοκομερίδια, εισιτήρια, φορτωτικές, ένσημα ΙΚΑ (πρθλ. ΑΠ 346/1984, ΠΧρ ΛΔ' 822), τα οποία είναι δεκτικά εξουσίασης (και) ως προς την ενσωματωμένη αυτή αξία τους.

Κινητό είναι το πράγμα όταν είναι, πράγματι, δεκτικό μετακίνησης, έστω και αποσπώμενο από κάποιο άλλο (π.χ. εξορυσσόμενο μετάλλευμα, στατικό μηχανήματα — αντίθ. με άρθρ. 953 ΑΚ). Τέλος, ξένο είναι το πράγμα το οποίο, κατά νόμο, ανήκει εν όλω ή εν μέρει σε (εν ζωή) άρθρ. 35 ΑΚ) πρόσωπο, άλλο φυσικό ή νομικό, από τον δράστη. Τα εγκαταλειμμένα και, άρα, αδέσποτα κινητά πράγματα κατ' άρθρ. 1076 ΑΚ καθώς και τα κοινά σε όλους πράγματα κατ' άρθρ. 966 ΑΚ (ατμοσφαιρικός αέρας και θάλασσα σε ελεύθερη κατάσταση) δεν είναι αντικείμενα κλοπής, διότι δεν υπόκεινται στην κυριότητα κανενός. Αντίθετα, είναι δεκτικά εξουσίασης και άρα κλοπής τα πράγματα που προορίζονται για κοινή χρήση ή για εξυπηρέτηση δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή θρησκευτικών σκοπών κατ' άρθρ. 966 επ. ΑΚ (λ.χ. παιχνίδια σε δημοτική παιδική χαρά), οι ανευρισκόμενοι «θησαυροί» κατ' άρθρ. 1093 ΑΚ (διότι σ' αυτούς υπάρχει συγκυριότητα που ανευρίσκοντος με τον κύριο του πράγματος, άρα το πράγμα ανήκει «εν μέρει» σε άλλον) και οι ανακαλυπτόμενες αρχαιότητες, που είναι ιδιοκτησία του Κράτους κατ' άρθρ. 1 ν. 5351/1932. Τέλος, κατά πλάσμα δικαίου (άρθρ. 373 Ποιν. Κ.) θεωρούνται ως «ξένα» πράγματα και τα αντικείμενα που έχουν ενταφιαστεί μαζί με τον νεκρό (π.χ. κοσμήματα), έστω δηλ. και αν η ιδιοκτησία προϋποθέτει την ύπαρξη (εν ζωή)

προσώπου· β) *Αφαίρεση από την κατοχή άλλου* σημαίνει τη μετακίνηση του ξένου κινητού πράγματος (με θετική ενέργεια του δράστη) από την πραγματική (φυσική) εξουσία του κατόχου επάνω στο πράγμα, όπως αυτή ασκείται σύμφωνα με τη θέληση του κατόχου και άσχετα από το νομότυπο της κατοχής. Κάτοχος μπορεί να είναι και άλλο πρόσωπο εκτός από τον ιδιοκτήτη, αρκεί να έχει αποκτήσει τη δυνατότητα εξουσίασης του πράγματος με τη βούληση και όχι απλά να έχει το πράγμα υπό τη φύλαξη του (πρβλ. ΑΠ 1140/1985, ΠΧρ ΛΣΤ, 164). Εάν ο (μη ιδιοκτήτης) κάτοχος ιδιοποιηθεί χωρίς δικαίωμα το κινητό πράγμα που βρίσκεται στην κατοχή του, δεν υπάρχει κλοπή αλλά υπεξαίρεση κατ' άρθρ. 375 Ποιν. Κ. Το πράγμα μπορεί ν' αφαιρεθεί είτε από τον ίδιο τον κάτοχο (π.χ. από τα χέρια ή τις τσέπες του), είτε από χάρουχ όπου ο κάτοχος είναι σε θέση ν' ασκεί οπωσδήποτε τη θέλησή του επάνω σ' αυτό (π.χ. κατοικία, γραφείο, κατάστημα, κήπος), είτε και από χάρουχ όπου η εξουσίαση αυτή έχει διακοπεί προσωρινά (π.χ. παρκαρτισμένο αυτοκίνητο). Είναι αδιάφορο αν η αφαίρεση συντελείται αυτοπρόσωπα από τον δράστη ή με τη μεσολάβηση κάποιου καλόπιστου τρίτου (ΑΠ 1683/1984, ΠΧρ ΛΕ 547), εκγυμνασμένου ζώου ή ακόμη και με χειρισμό επί αυτόματης συσκευής τράπεζας, μέσω κάρτας αυτόματης συναλλαγής (cash card) κατ' υπέρβαση του πιστωτικού υπολοίπου του λογαριασμού (Διαρκές Στρατοδικείο Θεσ/νίκης 401/1986, ΠΧρ ΛΣΤ 774). Τονίζεται ότι για να υπάρξει αφαίρεση πρέπει ο κάτοχος να εκδηλώνει μια γενική, τουλάχιστον, θέληση για εξουσίαση του πράγματος, έστω και αν δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα ή η ικανότητά του αυτή είναι περιορισμένη κατ' άρθρ. 128 επ. ΑΚ (ψυχοπαθείς, παιδιά, μεθυσομένοι κ.λπ.). Άρα η ελεύθερη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη και κατόχου στην παράδοση του πράγματος αποκλείει την αφαίρεση και άφει την αντικειμενική υπόσταση της κλοπής. Για την ύπαρξη της κλοπής δεν αρκεί ωστόσο μόνον η άρση της ξένης κατοχής του πράγματος. Απαιτείται περαιτέρω (έστω και με κάποια καθυστέρηση) η θεμελίωση νέας κατοχής από την πλευρά του δράστη για τον ίδιο ή για άλλον. Τούτο σημαίνει ότι ο δράστης πρέπει να αποκτήσει την πραγματική (φυσική) εξουσίαση στο πράγμα και να μπορεί εφεξής να την ασκεί χωρίς σοβαρά εμπόδια (πρβλ. ΑΠ 1131/1986, ΠΧρ ΛΣΤ 983). Επομένως, δεν υπάρχει τελεωμένη κλοπή αλλά απόπειρα κλοπής κατ' άρθρ. 42 Ποιν. Κ. στην περίπτωση της νοικοκυράς που παίρνει και κρύβει στην τσάντα της πράγματα από υπερκατάστημα, εφ' όσον αυτή δεν περάσει από τον έλεγχο του ταμείου και στο μεταξύ παρακολουθείται από υπαλλήλους (πρβλ. *Eser* εις Schönke / Schröder, StGB-Kommentar, München 1985²², υπό §242, αριθ. 40, 1485 επ. αλλά και Δ.Δ. Σπινέλλης, Ποιν. Δικ., Ειδ. Μέρος (Εγκλήματα κατά περιουσιακών εννόμων αγαθών), τεύχ. α', Αθήνα / Κομοτηνή 1984, σ. 26 και 31).

Από υποκειμενική άποψη, η κλοπή

περιλαμβάνει: α) δόλο, δηλ. γνώση και θέληση του δράστη να αφαιρέσει ξένο κινητό πράγμα από την κατοχή άλλου προσώπου (ερμην. από άρθρ. 26 §1 και 18 Ποιν. Κ.) και, περαιτέρω β) σκοπό του δράστη να ιδιοποιηθεί παράνομα το πράγμα, δηλ. να δημιουργήσει με αυθαίρετο τρόπο (χωρίς δικαίωμα) μια κυριαρχική και μόνιμη σχέση με το πράγμα, σαν να ήταν ο ίδιος κύριος του πράγματος (animus tem sibi habendi - πρβλ. άρθρ. 974 ΑΚ), π.χ. να τό καταναλώσει, να τό πωλήσει κ.λπ. Δεν απαιτείται πρόθεση περιουσιακής ωφέλειας, γι' αυτό κλοπή υπάρχει και όταν κανείς κλέβει και διανέμει δωρεάν τα κλοπιμαία (π.χ. οι πράξεις του Ρομπέν τών Δασών). Περαιτέρω, η ιδιοποίηση καθ' εαυτήν δεν αποτελεί στοιχείο της κλοπής (όπως, αντίθετα, της υπεξαίρεσης)· απαιτείται μόνον ο σκοπός της ιδιοποίησης. Εάν πάντως τέτοιος σκοπός δεν υπάρχει κατά την αφαίρεση του πράγματος (διότι π.χ. ο δράστης θέλει απλά να χρησιμοποιήσει την ομπρέλα του γείτονα λόγω της βροχής και μετά να την επιστρέψει: *κλοπή χρήσης*), τότε δεν υπάρχει κλοπή κατ' άρθρ. 372 Ποιν. Κ. (βλ. όμως εξαιρέση του κανόνα αυτού κατωτέρω ως προς τα ξένα μηχανοκίνητα μεταφορικά μέσα), ενώ εάν η ιδιοποίηση συντελεστεί αργότερα, υπάρχει υπεξαίρεση.

Η *ποινική κύρωση* που προβλέπεται για την κλοπή είναι φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών (και μέχρι 5 ετών: άρθρ. 53 Ποιν. Κ.), ενώ το δικαστήριο έχει ακόμη την ευχέρεια να επιβάλει στον δράστη και το συμπληρωματικό μέτρο ασφάλειας της παραπομπής σε επανορθωτικό κατάστημα εργασίας κατ' άρθρ. 72 Ποιν. Κ., αν η πράξη του μπορεί ν' αποδοθεί σε φυγοπονία ή σε ροπή για άτακτη ζωή. Η κλοπή συρρέει αληθώς με εγκλήματα όπως είναι η *πλαστογραφία* (άρθρ. 216 Ποιν. Κ.) και η *φθορά* ξένης ιδιοκτησίας (άρθρ. 381 Ποιν. Κ.) (ΑΠ 1326/1980, ΠΧρ ΛΑ', 330). Η ποινική δίωξη της κλοπής γίνεται αυτεπάγγελτα. Στις περιπτώσεις όμως της *υφαίρεσης* κατ' άρθρ. 378 Ποιν. Κ. (π.χ. κλοπή μεταξύ συγγενών, συζύγων, μηντευμένων κ.λπ.) και στις περιπτώσεις των προνομιούχων μορφών κλοπής κατ' άρθρ. 377 Ποιν. Κ., η δίωξη γίνεται μόνο ύστερα από έγκληση του δικαιούχου. Τέτοιες *προνομιούχες μορφές* κλοπής (με απειλούμενη ποινή μικρότερη από τη βασική ποινή της κλοπής) είναι, πρώτον, η κλοπή πράγματος ευτελούς αξίας, οπότε η προβλεπόμενη ποινή είναι χρηματική ή/και φυλάκιση μέχρι 6 μηνών και, δεύτερον, η κλοπή που τελείται από ανάγκη άμεσης χρήσης ή κατανάλωσης του αφαιρούμενου πράγματος (αλλά χωρίς ο δράστης να βρίσκεται ήδη σε κατάσταση ανάγκης, ώστε να ισχύει απ' ευθείας το άρθρ. 32 Ποιν. Κ.), οπότε το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να κρίνει την πράξη ατιμώρητη (π.χ. κλοπή τροφίμων από πεινασμένο άνεργο). Πάντως, στις περιπτώσεις αυτές το έγκλημα της κλοπής εξακολουθεί να υφίσταται, διότι αντικείμενό της, σύμφωνα με τη «θεωρία της υπόστασης» (Substanztheorie) που ακολουθεί

το ελληνικό Ποινικό Δίκαιο, είναι κατ' αρχήν μόνο το κινητό πράγμα και όχι η τυχόν οικονομική ή χρηματική του αξία, όπως αντίθετα προτεθεί η «θεωρία της αξίας του πράγματος» (Sachwertheorie) (πρβλ. *Eser*, ανωτ. υπό §242 αριθ. 49, σ. 1486 και Ι. Μανωλεδάκης, Ποιν. Δ., *Ειδικό Μέρος, Εισαγωγή, Εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας*, Θεσσαλονίκη 1982, σ. 53 επ.). Μάλιστα, για τους ίδιους λόγους κλοπή υπάρχει ακόμη και όταν κάποιος αφαιρεί ξένο πράγμα καταβάλλοντας τη χρηματική αξία του πράγματος στον δικαιούχο. Πάντως, στην περίπτωση που ο δράστης αποδώσει το πράγμα αυτούσιο ή παράξει στον ζημιωθέντα πλήρη οικονομική ικανοποίηση (έστω και για τις κατωτέρω διακεκριμένες μορφές κλοπής), θεωρείται δεδομένη η *έμπρακτη μετάνοιά του* και μένει ατιμώρητος κατ' άρθρ. 379 Ποιν. Κ., υπό την προϋπόθεση όμως ότι στην ενέργεια αυτή της απόδοσης προσέθη με τη θέλησή του (χωρίς δηλ. εξαναγκασμό, διότι π.χ. αποκαλύφθηκε) και προτού εξεταστεί με οποιαδήποτε ιδιότητα για την πράξη του από τις αρχές καθώς και χωρίς να προκαλέσει με την απόδοση μια παράνομη θλάση σε τρίτο (πρβλ. ΑΠ 836/1987, ΠΧρ ΛΖ' 758). Η μερική μόνο απόδοση ή ικανοποίηση εξαλείφει το αξιόποινο μόνο κατά το μέρος αυτό.

Από την άλλη πλευρά, προβλέπονται από τον νόμο ορισμένες *διακεκριμένες μορφές* κλοπής (με απειλούμενη ποινή μεγαλύτερη από τη βασική ποινή). Τέτοιες περιπτώσεις είναι, πρώτον, η κλοπή αντικειμένου ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, π.χ. αυτοκινήτου (ΑΠ 1183/1986, ΠΧρ ΛΣΤ 1012) (φυλάκιση 2-5 ετών κατ' άρθρ. 372 §1.6 Ποιν. Κ.) και, δεύτερον, η κλοπή η οποία λόγω του ευπρόσβλητου ή/και σημαντικού αντικειμένου της, του τόπου, των συνθηκών υπό τις οποίες τελέσθηκε ή της προσωπικότητας του δράστη της, σύμφωνα με τους ειδικότερους προσδιορισμούς του νόμου, παρουσιάζει έντονη κοινωνικοποινική απαξία. Ειδικότερα, στη δεύτερη αυτή ομάδα κλοπών με έντονη κοινωνικοποινική απαξία ανήκουν οι ακόλουθες διακεκριτικά αναφερόμενες περιπτώσεις (απειλούμενη ποινή: κάθειρξη 5-10 ετών κατ' άρθρ. 374 Ποιν. Κ.): α) το πράγμα να είναι αφιερωμένο στη λατρεία γνωστής θρησκείας (α' 13 §2 Συντ. 1975) και να αφαιρείται από τόπο που προορίζεται γι' αυτήν τη λατρεία, π.χ. ιερό σκεύη, εικόνες (πρβλ. ΑΠ 270/1986, ΠΧρ ΛΣΤ 578 και Σπ. Τρωιάνο στα ΠΧρ. ΚΒ' 248, 397)· β) το πράγμα να είναι επιστημονικής, καλλιτεχνικής ή ιστορικής σημασίας και να βρίσκεται σε συλλογή εκτεθειμένη σε κοινή θέα ή σε δημόσιο οίκημα ή σε άλλον δημόσιο τόπο, δηλ. σε τόπο προσιτό σε αόριστο αριθμό προσώπων, έστω και με καταβολή εισιτηρίου ή έστω και αν η συλλογή ανήκει σε ιδιώτη (π.χ. μουσεία, πινακοθήκες, βιβλιοθήκες)· γ) το πράγμα να μεταφέρεται με οποιοδήποτε μέσο δημόσιας συγκοινωνίας (π.χ. πλοίο, αεροπλάνο, ταξί, λεωφορείο) ή να βρίσκεται τοποθετημένο σε χώρους προορισμένους για τοποθέτηση μεταφερόμενων πραγμάτων

(αποθάβρες, αεροδρόμια, σταθμούς σιδηροδρόμων ή υπεραστικών λεωφορείων κ.λπ.) ή να μεταφέρεται από ταξιδιώτη (π.χ. βαλίτσες, τσάντες, πακέτα), έστω και αν αυτός ταξιδεύει με δικό του μέσο, π.χ. με το αυτοκίνητό του· δ) η κλοπή να τελείται από περισσότερα πρόσωπα ενωμένα με τον κοινό δόλο για τη διάπραξη κλοπής ή ληστείας. Εδώ η πράξη της ένωσης με αυτόν τον σκοπό συνιστά την αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της σύστασης και *συμμορίας* κατ' άρθρ. 187 Ποιν. Κ. (πρβλ. ΑΠ 1554/1981, ΠΧρ ΛΒ' 662)· ε) η κλοπή να τελείται από πρόσωπο που διαπράττει κλοπές ή ληστείες κατ' επάγγελμα (με σκοπό την απόκτηση εισοδήματος) ή κατά συνήθεια (λόγω αποκτημένης ροπής του δράστη στην τέλεση κλοπών ή ληστειών)· στ) η κλοπή να τελείται υπό περιστάσεις που μαρτυρούν ότι ο δράστης είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος — π.χ. περισσότερες από μια κλοπές σημαντικής αξίας, χρήση διααρρητικών εργαλείων κ.λπ. (πρβλ. ΑΠ 633/1987, ΠΧρ ΛΖ' 544)· ζ) η κλοπή να γίνεται από δράστη που κινείται με μηχανοκίνητο μεταφορικό μέσο (π.χ. μοτοσικλέτες, μηχανάκια). Ο δράστης αφαιρεί στην περίπτωση αυτή αφηνίδια αυτά που ο παθών κρατούσε (π.χ. τσάντα) ή φορούσε (π.χ. κοσμήματα) (άρθρ. 23 v.1419/1984). Αν όμως το θύμα προβάλλει αντίσταση και ο δράστης την υπερνικήσει με βία (π.χ. τράβηγμα της τσάντας), έχουμε ληστεία κατ' άρθρ. 380 Ποιν. Κ. (έτσι Ι. Μανωλεδάκης, ανωτ., σ. 141, πρβλ. και Δ. Σπινέλλης, ανωτ., σ. 109). Τέλος, για κλοπή που στρέφεται οπωσδήποτε κατά του Δημοσίου ή v.π.δ.δ. και στην περίπτωση της οποίας «το επιτευχθέν ή επιδιωχθέν όφελος του πράξαντος ή η προσεγμένη ή απειληθείσα ζημία του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου υπερβαίνει τα 2 εκατομμύρια δρχ.», η απειλούμενη ποινή κατ' άρθρο 1 §1 v. 1608/1950 περί καταχραστών Δημοσίου, όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις του άρθρ. 7 v. 1272/1982, είναι κάθειρξη (5-20 ετών: άρθρ. 52 §3 Ποιν. Κ.) και σε ιδιαίτερα επιβαρυντικές περιπτώσεις η ισόβια κάθειρξη ή ο θάνατος.

— *Κλοπή χρήσης* μεταφορικού μέσου (άρθρ. 374α Ποιν. Κ.), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρ. 12 εδ. β' v. 1366/1983 και το άρθρ. 20 v. 1419/1984). Η περίπτωση αυτή δεν είναι ειδικότερη μορφή κλοπής, αλλά ιδιότυπο έγκλημα, δεδομένου ότι η «κλοπή χρήσης», όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, κατ' αρχήν παραμένει ατιμώρητη και τιμωρείται μόνο αν συντρέχουν τα πραγματικά περιστατικά που κατέστησαν σκόπιμη τη σχετική ρύθμιση. Σκοπός της ρύθμισης αυτής υπήρξε κυρίως ν' αντιμετωπιστούν τα αυξημένα κρούσματα αφαιρέσεων αυτοκινήτων, μοτοσικλετών, βενζινακίων και άλλων μηχανοκίνητων μεταφορικών μέσων από νεαρά ιδίως άτομα, που τα παίρνουν χωρίς σκοπό ιδιοποίησης, αλλά απλά για να τα χρησιμοποιήσουν προς ψυχαγωγία τους (ή έστω για επαγγελματικούς λόγους) και έπειτα να τα επιστρέψουν αναλλοίωτα σε σημείο προσιτό στον δικαιούχο τους (όχι να τα εγκαταλεί-

κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας

ψουν, να τα καταστρέψουν σκόπιμα ή να τα πωλήσουν). Αν διαπιστωθεί ότι η αφαίρεση των εν λόγω μεταφορικών μέσων έγινε πράγματι με τον αποκλειστικό σκοπό του δράστη να τα χρησιμοποιήσει για μικρό χρονικό διάστημα υπό την ανωτέρω έννοια και εν πάση περιπτώσει για χρονικό διάστημα που να μη φθάνει έως την ιδιοποίηση (έτσι ορθά Ν. Ανδρουλάκης, *Η κλοπή χρήσεως «μεταφορικού μέσου»*, Αθήνα 1967, 38-39 και στο έργο του ίδιου *Ποινικά Μελέτα*, Αθήναι 1972, σ. 197 επ.), τότε ο δράστης τιμωρείται μόνο με φυλάκιση μέχρι 2 ετών (πρβλ. ΑΠ 558/1982, ΠΧρ ΛΑ' 25). Η ποινική δίωξη χωρεί μόνο κατ'έγκληση. Και στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η διάταξη για την έμπρακτη μετάνοια του άρθρ. 379 Ποιν. Κ., αλλ' απαιτείται μαζί με την απόδοση του πράγματος και η ολοκληρωτική ικανοποίηση εκείνου που ζημιώθηκε (Βενζίνη, φθορές, τυχόν αποζημίωση για τη στέρηση της χρήσης).

— (Στρ. Ποιν. Δίκ.). Ο Στρατιωτικός Ποιν. Κώδικας τιμωρεί με φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών (μέχρι 5 ετών: άρθρ. 7 Στρ. Ποιν. Κ.) την εκ μέρους στρατιωτικού κλοπή πραγμάτων που ανήκουν στο κράτος ή σε στρατιωτικό ή που προορίζονται για τον στρατό, εάν δε τα πράγματα ήταν προσιτά στον δράστη λόγω της υπηρεσίας του, με κάθετη 5-10 ετών ή, εφ'όσον συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών (άρθρ. 115 §§1 και 2 Στρ. Ποιν. Κ.: πρβλ. ΑΠ 352/1981, ΠΧρ ΛΑ' 644). Εξάλλου, ο Στρ. Ποιν. Κ., τιμωρεί: α) τη διάπραξη κλοπής από στρατιωτικό σε βάρος πολίτη στον οποίο ο πρώτος βρίσκει κατάλυμα (φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών: άρθρ. 115 §3 Στρ. Ποιν. Κ.) και β) τη σύλληψη νεκρού ή τη διάπραξη κλοπής σε βάρος πληγωμένου, νοσούντος ή ναυαγού (κατ' αρχήν κάθετη και κατ' εξαίρεση θάνατος εάν ο δράστης επιφέρει στον πληγωμένο και άλλη πληγή για την επίτευξη της κλοπής: άρθρ. 116 Στρ. Ποιν. Κ.). Εκτός από την τελευταία αυτή περίπτωση (β), στις υπόλοιπες περιπτώσεις η έμπρακτη μετάνοια συνεπάγεται τιμώρηση κατά τις διατάξεις περί αποπειρας (άρθρ. 2 Στρ. Ποιν. Κ. και 42 Ποιν. Κ.). Για την ερμηνεία των διατάξεων αυτών πρβλ. σχετικές αναπτύξεις του Ι. Ζησιάδη και του Ν. Χατζητζάνη στο περ. *Αρμενόπουλος* 1961, σ. 188 και 411.

ΝΕΣΤΩΡ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗΣ [Π]

— (Αστ. Δίκ.). Στο πεδίο εφαρμογής του Αστικού Δικαίου η κλοπή συνεπάγεται απόλυτη νομική αδυναμία μεταβίβασης, κατά *κυριότητα*, του κλοπιμαίου κινήτου· τούτο σημαίνει ότι ούτε ο καλός πίστωσης τρίτος αποκτά κινήτο το οποίο έχει «εκφύγει της νομής του κυρίου συνεπεία κλοπής ή απωλείας» (1038 ΑΚ), εκτός αν πρόκειται για χρήματα, ανώνυμους τίτλους ή πράγματα που εκποιούνται σε δημόσιο πλειστηριασμό ή σε εμπορική πανίγυρη ή στην αγορά. [Π]

— (Λογογρ.). Ο Γεώργιος Μέγας, παρρησιώδης στα *Ζητήματα Ελληνικής Λογογραφίας* τους τρόπους οι οποίοι συντελούν σε μια δραστηκή ενέργεια

των μαγικών πράξεων, αναφέρει ανάμεσα στ' άλλα (γυμνότητα, θλαστήριες, ψευτιά, ανάποδο ντύσιμο κ.ά.) και την κλοπή. Πράγματι, οι ενδιαφερόμενοι για κάποιο ευνοϊκό αποτέλεσμα έκλεβαν σε ορισμένες περιπτώσεις διάφορα αντικείμενα, για να τα χρησιμοποιήσουν ανάλογα. Π.χ. ανύπαντρα κορίτσια έπαιρναν από το σπίτι φίλης τους την ημέρα των αρραβώνων της κάποιο αντικείμενο (συνήθως ευτελές: κουτάλι, πιρούνι κ.λπ.), πιστεύοντας πως, αν πετύχαιναν το πράγμα αυτό χωρίς να τό αντιληφθεί κανένας, θα επισπεύδανε και τον δικό τους αρραβώνα. Το ίδιο γινόταν και κατά τον γάμο. Επίσης, την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς, καθώς έτρωγαν, άφηναν να πέσει κρυφά ένα μακαρόνι και ύστερα τό έπαιρναν μαζί τους· κάποτε το πράγμα, διατηρώντας την επίσημη σημασία του, εξελισσόταν και σ' ένα είδος παιχνιδιού: οι παρακαθήμενοι προσπαθούσαν «να συλλάθουν τα κορίτσια επ' αυτοφύω την στιγμή που έκλεβαν το μακαρόνι». Ενδιαφέρον έχει και η συνέχεια της μαρτυρίας: «τότε όμως χάνεται η μαγική δύναμις του μακαρονιού, το οποίον θάλλουσι επί τρεις ακριβώς νύκτας τα κορίτσια κάτω από το μαξιλάρι τους και θλέπουν στο όνειρό τους ποιόν θα πάρουν». Άλλα αντικείμενα που κλέβονταν, ανάλογα με τις περιπτώσεις, ήταν: ολάτι, γάτα, εικόνησιμα, άγιο λείψανο, τίμιο ξύλο, κόλλυθα, αβγά κ.λπ.

Ως αιτία της συνήθειας αυτής πρέπει να θεωρηθεί, εκτός από την παραδοξότητα, η οποία επιδιώκεται σε επίσημες ενέργειες (που οπωσδήποτε αποτελούν και μια φυγή από την καθημερινή κανονικότητα), η *απόκρυψη*, ως προστασία από κακές επιρροές (π.χ. το κακό μάτι), οι οποίες είναι αναπόφευκτες, εφόσον κάτι έρχεται σε επαφή με τρίτους και γενικά με το περιβάλλον. Το κρυφό παραμένει αγνό και άφθορο και, συνεπώς, περισσότερο φορτισμένο με δραστηκή ενέργεια.

Στο πλαίσιο μιας λογογραφίας κοινωνικότερα προσανατολισμένης πρέπει να σημειωθεί και η καταξίωση της κλοπής ως επαγγελματικής δραστηριότητας. Το πράγμα, που σχετίζεται βεβαίως με τους όρους λειτουργίας μιας κοινωνίας και πιο ειδικά με τον βαθμό ανάπτυξης των μέσων και των σχέσεων της παραγωγής των αγαθών, έχει, όπως είναι ευνόητο, παλαιά καταγωγή. Ήδη στα ομηρικά έπη η δραστηριότητα αυτή εμφανίζεται αποδεκτή· επικρίνονται μόνο οι «επιδήμιοι άρπακτῆρες» (*Ιλιάς*, Ω 253 κ.εξ.), δηλαδή όσοι κλέβουν μέσα στη δική τους κοινότητα. Ακριβώς όπως και σε νεώτερες αγροτικές κοινότητες. Π.χ. στη Νάξο ορισμένοι «περίφημοι» κλέφτες θεωρούνταν άλλοτε εκλεκτοί γαμπροί. Μ. Γ. ΜΕΡΑΚΑΗΣ [Π]

ΒΙΒΛΙΟΓΡ.: «Κλοπή», περ. *Λογογραφία*, 23 (1970), σ. 258-259 / Μ.Γ. Μερκαλής, *Ελληνική Λογογραφία*, Α': Κοινωνική Συγκρότηση, Αθήνα 1984, σ. 97 και 157, σμ. 22.

κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, η (Νομ.)· η χωρίς την άδεια τού δημιουργού, και με αποσιώπηση τού ταυτότητάς του, χρήση έργου, ή μέρους έργου, τέχνης ή επιστήμης κατά τρόπο ικανό να προκαλέσει σύγχυση

περί την πατρότητα τού χρησιμοποιούμενου έργου ή αποσπάσματος.

► ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ. [Π]

κλοπή γραφή, η (Αττ. Δίκ.)· διαδικασία που κινούνται εναντίον εκείνου ο οποίος είχε συλληφθεί για κλοπή.

Αρχικά, κατά το στάδιο της κοινοκτημοσύνης των αγαθών, η κλοπή δεν θεωρούνταν αδικήμα. Όταν όμως οργανώθηκαν οι πρώτες συγκροτημένες κοινωνίες, η κλοπή έπαψε να αποτελεί μη ατιμωτικό αδικήμα και θεωρήθηκε ένα από τα βασικά εγκλήματα. Οι νόμοι τού Δράκοντος και τού Σόλωνος φανερόνουν τη σημασία που έδιναν οι Αθηναίοι νομοθέτες στο αδικήμα αυτό. Αντίθετα, στη Σπάρτη η κλοπή αποτελούσε μορφή στρατιωτικής άσκησης και οι κλέφτες τιμωρούνταν μόνο αν συλλαμβάνονταν να κλέβουν.

Ο Σόλων πρώτος έκανε διάκριση των διαφόρων ειδών κλοπής. Έτσι, για κλοπή μέχρι 50 αττικές δραχμές, κινούνταν από τον παθόντα η «κλοπή δίκη», κατά την οποία ο κατηγορούμενος πλήρωνε το διπλάσιο τής αξίας τού κλοπιμαίου (αν αυτό επιστρεφόταν στον ιδιοκτήτη) ή το δεκαπλάσιο (αν αυτό δεν επιστρεφόταν). Οι δικαστές μπορούσαν επίσης να επιβάλουν πενήδημερη ποδοκάκη, δηλαδή δέσιμο των ποδιών σε ξύλινο πλαίσιο για 5 μέρες.

Σε επιβαρυντικές περιστάσεις, η κλοπή τιμωρούνταν ακόμη και με θανατική ποινή. Τέτοιες περιπτώσεις ίσχυαν όταν η κλοπή γινόταν νύχτα, αν το ποσό υπερέβαινε τις 50 δραχμές, αν η κλοπή γινόταν στα γυμνάσια, στα λιμάνια και σε άλλους τόπους συγκέντρωσης των πολιτών, αν κλέβονταν ιερά σκεύη ή χρήματα. Στις περιπτώσεις αυτές, η ποινή επιβαλλόταν τόσο στον αυτουργό όσο και στους συνεργούς. Η αυστηρότητα των ποινών για την κλοπή σε σύγκριση με το πολιτισμένο επίπεδο της αθηναϊκής δημοκρατίας δικαιολογείται από τον μεγάλο αριθμό κλεφτών που λυμαίνονταν το αθηναϊκό άστυ (τυμβωρύχων, ιεροσόλων, θολαντιότων, ανδροποδιστών κ.ά.). [Π]

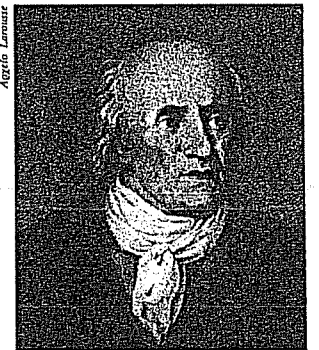
Κλοπίτσι, Ιωσήφ (Chloricki, Józef)· Πολωνός στρατηγός (1771-1854). Έλαβε μέρος, με τις τάξεις τού γαλικού στρατού υπό τον Πονιατόφσκι, στις εκστρατείες τής Γαλλικής Επανάστασης και τής Αυτοκρατορίας. Ασκώντας απόλυτη εξουσία κατά την Πολωνική εξέγερση τού 1830 (5 Δεκεμβρίου), παραιτήθηκε σε έξι εβδομάδες, αρνούμενος να έλθει σε ανοιχτή σύγκρουση με τον ρωσικό στρατό. Υπήρξε εν τούτοις αρχιστράτηγος στη μάχη τού Γκροτσόφ (Φεβρουάριος τού 1831), όπου πληγώθηκε. Είναι γραμμένος στην Αψίδα τού Θριάμβου, στο Ετουάλ τού Παρισιού, με το όνομα Klopiski. [La.]

κλωροτής, ο (κλωροτε) (Ζωολ.)· ονομασία χερσόβιου Ισοπόδων Καρκινοειδών που συνιστούν την υποτάξη Ονισκοειδή* (Oniscoidea). [La.]

Κλοπατιά, η· οικισμός τής κοινότητας Σπατιά, της επαρχίας Τριχωνίδας, τού νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας. Κάτοικοι 24 (1971), 26 (1981).

Βρίσκεται βορειοανατολικά τού Μεσολογίου, στις νότιες απολήξεις τού Πανατωλικού, σε υψόμετρο 900. [Π]

Κλόστοκ, Φρήντριχ Γκότληφ (Klopstock, Friedrich Gottlieb)· Γερμανός επικούρικός ποιητής (Σαξονία 1724 - Αμβούργο 1803). Το υποκειμενικό του όραμα σημείωσε την τομή με τον ρασιοναλισμό ο οποίος κυριαρχούσε στη γερμανική λογοτεχνία τις πρώτες δεκαετίες τού 18ου αιώνα.

Ο Φρήντριχ Γκότληφ Κλόστοκ. Λεπτομέρεια προσωπογραφίας από τον W. Tischbein. (Μουσείο Gosdächte, Αμβούργο).

Ο Κλόστοκ, αφού διάβασε τον *Χαμένο Παράδεισο* (Paradise Lost) τού Μίλτον, μεταφρασμένο από τον σημερινό Ελβετό κριτικό Μπόντμερ (J.J. Bodmer), διάλεξε ένα θρησκευτικό θέμα για το επικό ποίημα που σχεδίαζε να γράψει από φοιτητής. Το 1749 έκαναν την εμφάνισή τους τα τρία πρώτα κάντος τού έργου τού *Ο Μεσσίας* (Der Messias), γραμμένο σε εξάμετρα χωρίς ομοιοκαταληξία. Ο γεμάτος συναίσθημα χειρισμός τού θέματος προκάλεσε αίσθηση.

Για να ανταποκριθεί καλύτερα στην ποιητική του αποστολή, ο Κλόστοκ εγκατέλειψε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο τής Λειψίας κι έγινε οικοδιδάσκαλος στη Λάνγκενσαλτσα τής Θουριγγίας. Εκεί ερωτεύθηκε μια εξαδέλφη του, τη «Φάνυ» τών ωδών του. Απογοητευμένος από το ειδυλλίό του, πήγε το 1750, στη Ζυρίχη στην οποία έμεινε έξι μήνες με τον Μπόντμερ.

Μετά από πρόσκληση τού Φρειδερίκου Ε' τής Δανίας, ο οποίος τού εξασφάλισε και ετήσια επιχορήγηση, πήγε στην Κοπεγχάγη, όπου έμεινε επί 20 χρόνια. Το 1754 νυμφεύθηκε τη Μαργκαρέτε (Μέτα) Μόλερ από το Αμβούργο, η οποία έγινε η «Σίντλι» (Cidli) τών ωδών του. Η θλίψη για τον πρόωγο θάνατό της επηρέασε τη δημιουργικότητά του. Το 1770 αποτραβήχτηκε στο Αμβούργο, όπου τρία χρόνια αργότερα γράφθηκαν τα τελευταία πέντε κάντος τού *Μεσσία*, με εξασθενημένη την έμπνευσή του. Το 1791 νυμφεύθηκε τη Γιουάνα Ελίζαμπετ φον Βίντεμ, ανιψιά τής πρώτης γυναίκας του και στενή φίλη του από πολλά χρόνια.

Παρά την επιτυχία τού *Μεσσία*—το έργο αυτό μεταφράστηκε σε 17 γλώσσες— ο Κλόστοκ καθιερώθηκε κυρίως ως λυρικός ποιητής. Ο ελεύθερος στίχος τών *Ωδών* του (Oden)